

ЗАКОН

О ОТКЛАЊАЊУ ПОСЛЕДИЦА ОДУЗИМАЊА ИМОВИНЕ ЖРТВАМА ХОЛОКАУСТА КОЈЕ НЕМАЈУ ЖИВИХ ЗАКОНСКИХ НАСЛЕДНИКА

Глава прва

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом, ради отклањања последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих наследника, уређују се услови, начин и поступак враћања имовине одузете припадницима јеврејске заједнице који немају законских наследника и враћања одузете имовине организацијама које су у време одузимања биле у функцији јеврејске заједнице, а која имовина је на територији Републике Србије одузета за време Холокауста или на основу прописа из члана 2. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 108/13, 142/14 и 88/15 – УС – у даљем тексту: Закон о враћању одузете имовине и обештећењу), као и финансијска подршка Републике Србије јеврејској заједници у Републици Србији.

Значење појединих израза

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) под „одузетом имовином” подразумевају се непокретности и покретне ствари и предузећа која су одузета бившим власницима за време Холокауста или применом прописа из члана 2. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу;

2) под „имовином без наследника” сматра се одузета имовина за коју није поднет захтев, односно за коју је захтев поднет од лица које нема активну легитимацију у смислу одредаба Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, осим имовине за коју је обавезу обештећења бившег власника преузела страна држава по основу међународног уговора;

3) под појмом „бивши власник” подразумева се физичко лице које је било припадник јеврејске заједнице и власник у време одузимања имовине и правно лице које је у време одузимања имовине на било који начин било у функцији јеврејске заједнице, а које је било власник имовине у време одузимања;

4) под „актом о подржављењу” подразумева се правни акт који је имао непосредно дејство, као што је пресуда, одлука, решење, закључак или други правни акт државног, односно другог надлежног органа, којим је извршено подржављење имовине;

5) под појмом „јеврејска општина” подразумевају се регистроване јеврејске општине у Републици Србији;

6) под појмом „захтев за враћање одузете имовине” (у даљем тексту: захтев) подразумева се захтев који на основу овог закона подноси јеврејска општина на чијем се подручју налази одузета непокретност;

7) под појмом „право на враћање имовине” подразумева се право које надлежни орган, у складу са овим законом, утврђује подносиоцу захтева;

8) под појмом „Савез” подразумева се Савез Јеврејских општина Србије (у даљем тексту: Савез);

9) под појмом „приход” подразумевају се средства Савеза остварена финансијском подршком Републике Србије из члана 9. овог закона, као и сви приходи јеврејске општине остварени управљањем имовином на којој се утврди право својине јеврејске општине у складу са одредбама овог закона;

10) под појмом „Агенција” подразумева се Агенција за реституцију Републике Србије (у даљем тексту: Агенција);

11) појмови: објекат, грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација и други грађевински појмови тумаче се и примењују у складу са прописима који уређују изградњу објеката.

Изрази употребљени у овом закону (одузимање, враћање и сл.) имају се тумачити искључиво као изражавање саосећања, солидарности и разумевања Републике Србије за страдање Јеврејског народа на њеној територији током непријатељске окупације од 6. априла 1941. године до 9. маја 1945. године, одричући сваку одговорност Републике Србије за страховите патње и штету нанету жртвама Холокауста и другим жртвама нацизма на њеној територији, у условима непријатељске окупације.

Појам Холокауста

Члан 3.

За потребе овог закона Холокауст представља време од 6. априла 1941. године до 9. маја 1945. године у коме су окупатор и његови сарадници на територији данашње Републике Србије систематски прогонили и убијали припаднике Јеврејске заједнице, уништавали и одузимали имовину Јевреја, без обзира на њихово држављанство, и јеврејских организација, засновано на расистичким одредбама, прописима и актима нацистичког режима.

Начело заштите стицаоца

Члан 4.

Стицалац имовине, осим обвезника враћања, који је, након подржављења имовине, стекао право својине у складу са законом, остаје власник и држалац ствари, а његова стечена права не смеју бити повређена.

Начело јавности

Члан 5.

Средства која јеврејска општина, односно Савез оствари из имовине и финансијском подршком у складу са овим законом троше се у овим законом утврђене сврхе, уз редовно обавештавање јавности о остваривању циљева овог закона, као и омогућавањем јавности да се упозна са активностима које Савез, односно јеврејска општина, предузима у складу са овим законом.

Примена других прописа

Члан 6.

Враћање имовине у натуралном облику спроводи се у складу са овим законом и Законом о враћању одузете имовине и обештећењу.

На питања која нису уређена овим законом и Законом о враћању одузете имовине и обештећењу примењиваће се сходно одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

Овим законом не дира се у примену других прописа о заштити права својине и других права стечених у складу са законом, осим ако су у супротности са њим.

Издавање документације и података

Члан 7.

Сви органи Републике Србије, органи аутономне покрајине, органи јединице локалне самоуправе и други органи и организације, као и архиви дужни су да у оквиру својих надлежности и без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана подношења захтева за издавање, издају за потребе спровођења поступка враћања имовине у складу са одредбама овог закона, сву потребну документацију и податке којима располажу.

Неурачунавање примљеног и изгубљена добит

Члан 8.

Не може се захтевати враћање плодова, нити накнада штете по основу изгубљене добити због немогућности коришћења, односно управљања подржављеном имовином, као и по основу њеног одржавања у времену од дана подржављења до враћања имовине.

Глава друга

ФИНАНСИЈСКА ПОДРШКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Облик и укупан износ финансијске подршке

Члан 9.

Финансијска подршка Савезу обезбеђује се из буџета Републике Србије, преко министарства надлежног за послове финансија, у виду уплата новчаних средстава на рачун Савеза.

Укупан износ средстава из става 1. овог члана опредељује се на износ од 950.000 евра на нивоу календарске године, а на период од 25 година, почев од 1. јануара 2017. године.

Порези, таксе и трошкови поступка

Члан 10.

Стицање имовине и остваривање прихода у виду финансијске подршке на основу овог закона не подлеже плаћању ни једне врсте пореза, административних и судских такси и накнада државним органима и организацијама.

Јеврејска општина, односно Савез јесте обвезник плаћања пореза на имовину која се правноснажно врати у складу са одредбама овог закона, као и других врста пореза на остваривање прихода од имовине, односно новчаних средстава, у складу са прописима којим се уређује пословање привредних друштава.

Подносилац захтева сноси трошкове поступка у складу са законом.

Изузетно од става 3. овог члана, подносилац захтева није у обавези да плати трошкове за рад и пружање услуга Републичког геодетског завода,

локалних архива, Архива Србије и Архива Југославије, већ они падају на терет тих органа.

Глава трећа

ПОСТУПАК ЗА ВРАЋАЊЕ ИМОВИНЕ

Странке у поступку

Члан 11.

Странке у поступку су подносилац захтева, носилац права коришћења на непокретности која је предмет захтева, законски заступник Републике Србије, као и заступник другог обвезника враћања.

Орган који води првостепени поступак

Члан 12.

Поступак по захтеву води Агенција, а у складу са овим законом и законом којим се уређује општи управни поступак.

Подносилац захтева

Члан 13.

Захтев за враћање имовине у смислу овог закона подноси јеврејска општина.

Подношење захтева

Члан 14.

Захтев за враћање имовине појединачних бивших власника подноси се у року од три године од дана ступања на снагу овог закона.

Захтев се подноси Агенцији са прописаним доказима.

Захтев се подноси за једну одређену непокретност или покретну ствар или за више ствари које су припадале истом бившем власнику.

Садржина захтева

Члан 15.

Захтев садржи податке о:

- 1) бившем власнику – име, име једног родитеља и презиме и адреса, односно податке о предузећу;
- 2) одузетој имовини на коју се захтев односи – врста, назив, величина, односно површина, место где се непокретност налази, број катастарске парцеле по старом и важећем премеру – осим ако је предмет захтева пољопривредно земљиште које је након одузимања комасирано – изглед и стање имовине у време одузимања, односно одговарајући подаци за покретне ствари;
- 3) документација о одузимању, односно акт о подржављењу;
- 4) праву својине бившег власника на одузетој имовини;
- 5) доказ о чињеници да је претходни власник био припадник Јеврејске заједнице, а ако је бивши власник правно лице – доказ да је на било који начин било у функцији Јеврејске заједнице.

Уз захтев се прилажу, у оригиналу или овереној фотокопији, следећи докази:

1) за податке из става 1. тачка 2) овог члана – извод из регистра непокретности, извод из регистра покретних ствари, уверење Републичког геодетског завода о идентификацији катастарске парцеле старог и новог мемера, осим за катастарске парцеле за које је спроведена комасација;

2) за податке из става 1. тачка 3) овог члана – одлука окупаторских снага у којој је описана одузета имовина, појединачни акт судског органа ФНРЈ или органа управе ФНРЈ на основу којег је имовина прешла у државно власништво;

3) за податке из става 1. тачка 4) – изводи из земљишних књига или други докази о праву својине бившег власника;

4) све друге доказе које подносилац захтева поседује, а који могу бити од значаја за одлучивање по захтеву.

Неуредан захтев

Члан 16.

Ако Агенција утврди да захтев не садржи довољно података из члана 15. став 1. овог закона, наложиће подносиоцу захтева да у року од 120 дана уреди захтев.

Ако подносилац захтева не поступи према налогу Агенције у остављеном року, захтев се одбацује као неуредан.

Рок за доношење решења

Члан 17.

Агенција је дужна да о уредном захтеву одлучи најкасније у року од шест месеци, а изузетно код посебно сложених предмета у року од годину дана од дана пријема уредног захтева.

Одлучивање о захтеву

Члан 18.

Агенција утврђује све чињенице и околности од значаја за одлучивање о захтеву и доноси решење којим се захтев усваја и утврђује имовина која се преноси у својину јеврејској општини или којим се захтев одбија као неоснован.

Ако захтев обухвата више непокретности, односно покретних ствари, Агенција може донети више решења којим се врши повраћај имовине, или само једно решење којим је обухваћен цео захтев.

Ако Агенција утврди да не постоји законски основ за враћање одузете имовине, доноси решење о одбијању захтева.

Правноснажно решење о утврђивању имовине која се преноси у својину јеврејској општини, Агенција доставља органу надлежном за евиденцију и упис права на непокретности и Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије, а за пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште и министарству надлежном за послове пољопривреде и шума, као и органу надлежном за утврђивање и наплату пореза на имовину.

Решење о утврђењу права на пренос у својину

Члан 19.

Решењем којим се захтев усваја и утврђује имовина која се преноси у својину јеврејске општине, садржи обвезника враћања и начин и рокове за извршавање утврђених обавеза.

У том решењу налаже се надлежним органима извршење решења, као и брисање евентуалних терета.

Првостепено решење Агенција доставља подносиоцу захтева, носиоцу права коришћења, обвезнику и државном правобраниоцу.

Правна средства

Члан 20.

Против првостепеног решења Агенције подносилац захтева, обвезник и државни правобранилац могу изјавити жалбу министарству надлежном за послове финансија, као другостепеном органу, у року од 15 дана од дана достављања решења.

Министарство надлежно за послове финансија је дужно да одлучи о жалби у року од 90 дана од дана њеног пријема.

Против другостепеног решења може се покренути управни спор.

Извршење решења

Члан 21.

На основу правноснажног решења којим се утврђује имовина која се преноси у својину јеврејске општине, јеврејска општина има право да упише својину на предметној непокретности или покретној ствари која се уписује у регистар покретних ствари.

На основу правноснажног решења којим се утврђује имовина која се преноси у својину јеврејске општине, чији је обвезник враћања друштво капитала или задруга у поступку стечаја, односно ликвидације, јеврејска општина има право да захтева излучење из стечајне, односно ликвидационе масе стечајног, односно ликвидационог дужника.

Ако се преживели законски наследник бившег власника чија је имовина правноснажно враћена јеврејској општини у складу са одредбама овог закона, обрати јеврејској општини са захтевом за пренос права својине на предметној имовини, јеврејска општина је дужна да, након што утврди својство законског наследника бившег власника, пренесе преживелом законском наследнику у својину враћену непокретност у складу са уделом који му припада у складу са одредбама закона којим се уређује наслеђивање.

Јеврејска општина је дужна да обавезу из става 3. овог члана изврши у року од месец дана од дана пријема захтева законског наследника бившег власника из става 3. овог члана, а законски наследник бившег власника ово своје право може остварити и судским путем.

У случају постојања закупа на непокретности из става 3. овог члана, закупац ће ступити у закупадавни однос са наследником из става 3. овог члана под условима из уговора о закупу са јеврејском општином, до истека рока од три године од дана преноса права својине са јеврејске општине на наследника.

Глава четврта
УСМЕРАВАЊЕ СРЕДСТАВА ОСТВАРЕНИХ ВРАЋАЊЕМ
НЕПОКРЕТНОСТИ И ПРИМАЊЕМ ФИНАНСИЈСКЕ
ПОДРШКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Управљање приходима

Члан 22.

Савез и јеврејска општина управљају приходима и усмеравају их у следеће активности:

- 1) проучавање и документовање периода Холокауста, обележавање значајних датума из периода Холокауста и комеморације у Републици Србији;
- 2) научно-истраживачке пројекте у вези са Холокаустом и другим злочинима нациста и њихових сарадника и издавање публикација на ове теме;
- 3) образовање о Холокаусту и другим злочинима нациста и њихових сарадника, културне манифестације, као и одржавање традиције;
- 4) финансирање школовања и стипендирање студената, младих талената и научника из Републике Србије;
- 5) финансијску подршку преживелим жртвама Холокауста које су имале пребивалиште на територији Републике Србије у време Холокауста и које тренутно живе у Републици Србији или у иностранству;
- 6) финансијска подршка постојећој Јеврејској заједници у Републици Србији;
- 7) јачање веза Јеврејске заједнице у Републици Србији са сународницима у другим државама;
- 8) подршка будућим активностима из овог става полагањем дела прихода на банковне штедне рачуне;
- 9) хуманитарне сврхе у Републици Србији;
- 10) сношење трошкова и обавеза јеврејске општине и Савеза насталих управљањем имовином и приходима оствареним применом овог закона.

Савез и јеврејска општина за намену из става 1. тачка 5. овог члана су дужни да на годишњем нивоу издвајају 20% прихода у периоду од најмање десет година од дана ступања на снагу овог закона и да при томе обезбеде једнак износ финансијске помоћи свим преживелим жртвама холокауста српског порекла, без обзира на њихово пребивалиште или тренутно боравиште.

Савез и јеврејска општина могу депоновати део прихода на штедне рачуне у банкама у циљу финансирања будућих активности прописаних овим чланом.

Одбор за надзор

Члан 23.

Оснива се Одбор за надзор (у даљем тексту: Одбор), ради надзора и праћења управљања приходима који применом овог закона припадну Савезу и јеврејској општини.

Одбор има председника и четири члана.

Чланови Одбора су: представник Владе, два представника Светске јеврејске организације за реституцију у Републици Србији и два представника Савеза.

Представника Владе именује Влада на четири године и истовремено је и председник Одбора.

Одбор:

1) ангажује независног спољног ревизора који врши годишњу ревизију свих активности које Савез и јеврејске општине обављају у складу са овим законом;

2) усваја шестомесечни извештај Савеза о управљању, након разматрања извештаја о спроведеној ревизији од стране независног спољног ревизора, а кад утврди да Савез све своје активности предузима на одговарајући начин;

3) доноси пословник о свом раду;

4) обавља и друге послове утврђене законом и својим статутом.

Предмет ревизије из става 5. тачке 1) овог члана су све финансијске трансакције, предузете активности и процедуре управљања и коришћења прихода како би се обезбедила примена одговарајућих управљачких процедура. Трошкови ревизије финансирају се из прихода.

Одбор одлуке доноси већином свих гласова.

Програм управљања и Извештај о управљању

Члан 24.

Савез је дужан да до 15. јануара сваке календарске године сачини обједињен годишњи Програм управљања приходима за текућу календарску годину, и да га након усвајања достави Одбору.

Годишњи Програм управљања је обавезујући за Савез и јеврејске општине и нарочито садржи план управљања и располагања финансијским средствима, имовином и приходима од имовине оствареним применом овог закона у складу са наменама из члана 22. овог закона на нивоу једне календарске године.

Савез је дужан да о активностима у вези са управљањем приходима савеза и јеврејских општина до 1. јула и 1. фебруара сваке календарске године сачињава шестомесечни Извештај о управљању који се доставља на усвајање Одбору.

Извештај о управљању нарочито садржи:

1) списак непокретности на којима је применом овог закона утврђено право својине јеврејске општине, а садржи адресе, површине и друге податке о непокретностима;

2) податке о закљученим уговорима о закупу непокретности из тачке 1) овог става и условима тих уговора;

3) спецификацију свих прихода по основу управљања враћеним непокретностима и управљања другим финансијским средствима остварених у вези са применом овог закона;

4) спецификацију трошкова управљања приходима;

5) спецификацију расхода и свих других трошкова насталих усмеравањем средстава у намене из члана 22. овог закона;

6) друге податке од значаја за остваривање увида јавности у трошење прихода остварених применом овог закона.

Република Србија није дужна да изврши годишњу исплату финансијске подршке из члана 9. овог закона ако Одбор не усвоји шестомесечни Извештај о управљању Савеза из става 3. овог члана.

Приход који није искоришћен у текућој години преноси се у наредну годину.

Ако Одбор приликом разматрања шестомесечног извештаја о управљању приходима Савеза, установи да је Савез утрошио средства која нису била предвиђена годишњим програмом управљања приходима у целини или у појединим деловима, Савез је дужан да без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана доношења одлуке Одбора, усагласи своје пословање са налазом Одбора и да о томе обавести Одбор.

Савез, јеврејска општина и Одбор одговорни су за законито и сврсисходно управљање финансијским средствима, имовином и приходима од имовине стечене у складу са одредбама и циљевима овог закона.

Евиденција

Члан 25.

Савез је дужан да води сталну и ажурну јавности доступну евиденцију бивших власника и враћене имовине, као и евиденцију прихода који су остварени применом овог закона.

Глава пета

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Забрана отуђења и оптерећења подржављене имовине

Члан 26.

Од ступања на снагу овог закона имовина која је одузета бившим власницима, а која је предмет овог закона и која по одредбама овог закона може бити враћена, не може бити предмет отуђивања, хипотеке или залогe, до правноснажног окончања поступка по захтеву за враћање.

Забрана отуђења и оптерећења те имовине у погледу имовине за коју нису поднети захтеви за враћање престаје по истеку рока за подношење захтева за враћање.

Завршна одредба

Члан 27.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о отклањању последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих законских наследника садржан је у члану 97. тачка 7. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине и у члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, остваривање и заштиту слобода и права грађана, уставност и законитост и поступак пред судовима и другим државним органима.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ЊИМЕ ОСТВАРУЈУ

Поступак реституције започет је 2011. године доношењем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл. гласник РС”, бр. 72/11, 108/13, 142/14 и 88/15 - УС). Тим законом се уређују услови, начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину, која је на територији Републике Србије применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији, као и других прописа, на основу аката о подржављењу, после 9. марта 1945. године одузета од физичких и одређених правних лица и пренесена у општеном државну, друштвену или заједничку својину.

Овај закон се примењује и на враћање имовине чије је одузимање последица Холокауста на територији која данас чини територију Републике Србије.

Истовремено, одредбама члана 5. став 4. овог закона о враћању одузете имовине и обештећењу предвиђено је да ће се отклањање последица одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије, које немају живих законских наследника, уредити посебним законом.

Овакво законско решење је усвојено имајући у виду спроведен Холокауст и посебно тежак положај припадника Јеврејске заједнице у Србији за време Другог светског рата због страха Холокауста када су жртве претрпеле физичке и емоционалне трауме без преседана.

Република Србија је и потписник Терезинске декларације усвојене 2009. године у Терезину у Чешкој, у месту где су страдали и одакле су послати у логоре смрти хиљаде европских Јевреја и других жртава нацистичког прогона током Другог светског рата. Декларацију су прогласили представници 49 држава и ЕУ, а она позива и обавезује све државе потписнице да се врати имовина која је одузета жртвама Холокауста за време Другог светског рата.

У Декларацији су земље учеснице позвале, напомињући значај реституције заједничке и појединачне непокретне имовине која је припадала жртвама Холокауста и другим жртвама нацистичког прогона, да се учини сваки напор да се исправе последице неправедне заплене имовине, која је спровођена кроз конфискацију, принудну продају имовине и продају под присилом, која је представљала део прогона тих недужних људи и група, од којих је већина умрла без наследника.

Имовина без наследника би, према Декларацији, могла да се користи као основа за решавање материјалних потреба угрожених лица која су преживела Холокауст, за трајно образовање о Холокаусту, његовим узроцима и последицама. Декларацијом се охрабрују све државе да, поред осталог,

подржавају или успоставе редовне, годишње церемоније сећања и комеморације и да раде на очувању меморијалних места и других локација сећања на страдања, као и да приоритетно укључе образовање о Холокаусту и другим нацистичким злочинима.

Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније 2014-2018 је такође предвиђено да ће се донети закон којим ће се отклонити последице одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије које немају живих наследника. Европска комисија је у Извештају о напретку Републике Србије у 2014. години констатовала недовољну активност у вези са доношењем овог закона.

Циљ доношења Закона о отклањању последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих законских наследника (у даљем тексту: Закон) је да се створе услови за отклањање последица одузимања имовине жртвама Холокауста на територији Републике Србије, које немају живих законских наследника.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Закона се одређује предмет Закона и предвиђа да се Законом у циљу отклањања последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих наследника уређују услови, начин и поступак враћања имовине одузете припадницима Јеврејске заједнице који немају законских наследника и враћања одузете имовине организација које су у време одузимања биле у функцији Јеврејске заједнице, а која имовина је на територији Републике Србије одузета за време Холокауста или на основу прописа из члана 2. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 103/2013, 142/2014 и 88/15 - УС), као и финансијска подршка Републике Србије Јеврејској заједници у Републици Србији.

С тим у вези, треба нагласити да је предметна имовина одузимана за време Холокауста, али да треба имати у виду да су се и након овог периода, последице одузимања имовине жртвама Холокауста догодиле и одузимањем имовине на основу прописа таксативно набројаних у члану 2. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, а ради се о законима и подзаконским актима на основу којих су спровођене правно-политичке мере на основу којих су ствари у приватној својини прешле у државну, односно друштвену својину. Ово преношење имовине из приватне у државну својину је имало више правних облика, а најзначајнији међу њима су аграрна реформа, национализација и конфискација. Спровођењем ових мера из приватне је прешло у државну својину одређено пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, грађевинско земљиште, као и привредна предузећа, станови и стамбене зграде.

У самом Закону о одузимању имовине и обештећењу изричито је предвиђено да се закон примењује и на враћање имовине чије је одузимање последица Холокауста на територији која данас чини територију Републике Србије.

На тај начин, Закон на свеобухватан начин уређује питање отклањања последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих законских наследника.

Чланом 2. Закона прецизирано је значење појединих израза употребљених у Закону како би одредбе закона биле у довољној мери прецизне, јасне и предвидљиве да субјекти на које се одредбе односе могу своје понашање да ускладе са законом.

Посебно је у ставу 2. истог члана прописано да се изрази употребљени у овом закону (одузимање, враћање и сл.) имају тумачити искључиво као

изражавање саосећања, солидарности и разумевања Републике Србије за страдање Јеврејског народа на својој територији током непријатељске окупације од 6. априла 1941. године до 9. маја 1945. године, одричући сваку одговорност Републике Србије за страховите патње и штету нанету жртвама Холокауста и другим жртвама нацизма на својој територији, у условима непријатељске окупације.

Чланом 3. посебно је дефинисан појам Холокауста у смислу Закона. Ради се о периоду од 6. априла 1941. године до 9. маја 1945. године у коме је од стране окупатора и њихових сарадника и сателита на територији данашње Републике Србије вршен систематски прогон и убиства припадника Јеврејске заједнице, уништавање и одузимање имовине Јевреја, без обзира на њихово држављанство, и Јеврејских организација, заснован на расистичким одредбама, прописима и актима нацистичког режима.

Чланом 4. уређено је начело заштите стицаоца имовине, који је након подржављења имовине стекао право својине у складу са законом, да остаје власник и држалац ствари, осим обвезника враћања имајући при том у виду да се на враћање имовине у природном облику примењују и одредбе закона о враћању одузете имовине.

Чланом 5. уређено је начело јавности којим се обезбеђује остварење циља овог закона да се средства која се остваре у складу са одредбама Закона, троше у Законом утврђене сврхе.

Према **члану 6.** Закона, одредбе којима се регулише поступак враћања имовине у природном облику у потпуности су ослоњени на одредбе важећег Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, уз сходну примену закона којим се уређује општи управни поступак.

Потреба да се на овај Закон примене све одредбе којима се регулишу услови и поступак за враћање имовине у природном облику из Закона о враћању одузете имовине и обештећењу оправдана је из неколико разлога.

Потпуно је нецелисходно да иста материја буде регулисана са два различита прописа потпуно идентичне садржине, што би свакако отежало и примену у поступку пред Агенцијом. Надаље, одредбе Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, на овај начин би се јединствено примењивале на све случајеве у погледу враћања имовине у природи, чиме се обезбеђује јединствена примена прописа о реституцији на све стицаоца права, те тиме и правна сигурност.

Чланом 7. је предвиђена хитност као принцип за поступање свих органа и организација који у оквиру својих надлежности располажу документацијом и подацима потребним за остваривање права на враћање имовине.

Имајући у виду разлоге доношења Закона и циљ који се жели постићи, **Чланом 8.** је предвиђено да се не може захтевати враћање плодова, нити накнада штете по основу изгубљене добити због немогућности коришћења, односно управљања подржављеном имовином, као и по основу њеног одржавања у периоду од дана подржављења до враћања имовине.

Чланом 9. Закона предвиђена је финансијска подршка Републике Србије и то облик и укупан износ тако што је предвиђено да се ова подршка обезбеђује из буџета, преко Министарства финансија, уплатом новчаних средстава на рачун Савеза Јеврејских општина Србије и то износа од 950.000 Е на нивоу календарске године, а на период од 25 година, почев од 1.1.2017. године

Чланом 10. Закона, аналогно решењу из Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, поред осталог, предвиђено је да стицање имовине и остваривање прихода у виду финансијске подршке на основу овог закона не подлеже плаћању ни једне врсте пореза, административних и судских такси и накнада државним органима и организацијама.

Одредбама **чл. 11-21.** Закона уређен је поступак за враћање имовине (странке у поступку, орган који води поступак, подносилац захтева, подношење и садржина захтева, рок за доношење решења, правна средства и извршење решења).

За решавање по захтеву надлежна је Агенција за реституцију која је основана Законом о враћању одузете имовине и обештећењу (**члан 12.**). Агенција је као и по решењу из тог закона, дужна да утврди основаност поднетог захтева и о томе одлучи у року од шест месеци, а у случају посебно сложених предмета, годину дана од дана пријема уредног захтева (**члан 17.** Закона). Првостепено решење Агенција доставља подносиоцу захтева, носиоцу права коришћења, обвезнику и државном правобранилаштву, а у решењу о враћању имовине издаје се и налог надлежним органима за извршење решења (**члан 19.**). Против одлуке првостепеног органа незадовољна странка може изјавити жалбу министарству надлежном за послове финансија у року од 15 дана од дана достављања одлуке. Против другостепеног решења може се покренути управни спор (**члан 20.**).

Чланом 22. Закона таксативно су наведене активности на које се усмеравају приходи који се остваре применом Закона, а **чланом 24.** Закона прописано је сачињавање програма управљања и извештаја о управљању приходима Савеза и јеврејске општине.

Приликом предлагања ових одредаба имала се у виду Декларација из Терезина у којој је констатовано, између осталог, да су преживели Холокауста и остале жртве нацистичког прогона у поодмаклој животној доби, да имају посебне потребе у области здравствене заштите и да земље учеснице у потврђивању ове декларације подржавају као један од приоритета напоре да се у земљама у којима живе решавају потребе везане за социјално благостање за најугроженије старије жртве и да је од императивног значаја поштовати њихово лично достојанство и водити бригу о њиховим потребама у области социјалног благостања као питањем од највећег значаја. Истакнута је потреба да се за добробит будућих генерација сачува сећање и да се никада не заборави јединствена историја и наслеђе Холокауста током којег су уништене три четвртине европског јеврејства. Такође, да су преживели Холокауста и остале жртве нацистичког прогона, укључујући и оне који су страхоте Холокауста искусили као мала и беспомоћна деца, током свог прогона претрпели физичке и емоционалне трауме без преседана с обзиром да научне студије документују да таква искуства често узрокују озбиљне штетне последице по здравље, посебно у старијој животној доби. Констатовано је да би у неким државама имовина без наследника могла да се користи као основа за решавање материјалних потреба угрожених лица која су преживела Холокауст, као и за трајно образовање о Холокаусту, његовим узроцима и последицама потврђујући значај образовања о Холокаусту и осталим нацистичким злочинима као лекције од суштинског значаја за човечанство. Декларација снажно охрабрује све државе да подржавају или успоставе редовне годишње церемоније сећања или комеморације и да раде на очувању меморијалних места и других локација сећања на страдања., као и да државе могу да разматрају различита додатна средства за подршку образовању у људским правима, између осталог и имовину без наследника, где је то одговарајуће, уз уверење да међународно право у области људских права одражава битне поуке историје и да је разумевање људских права од суштинског значаја за борбу против и спречавање свих облика расне, верске и етничке дискриминације, укључујући антисемитизам и анти-ромска осећања, одлучни да образовање у људским правима укључе у наставни програм образовних система.

Чланом 23. предвиђено је вршење надзора и праћење управљања приходима који се остваре применом овог закона Одбора за надзор и предвиђен састав овог одбора и његов делокруг послова.

Чланом 25. је предвиђена обавеза Савеза јеврејских општина да води сталну и ажурну јавности доступну евиденцију како бивших власника, тако и враћене имовине и прихода који су остварени применом овог закона што је један од важних механизма остварења циља закона.

У прелазним и завршним одредбама, **чланом 26.** Закона је, такође по угледу на решење из важећег Закона о враћању имовине и обештећењу, предвиђено да од ступања на снагу Закона имовина која је одузета бившим власницима, која је предмет овог закона и по одредбама овог закона може бити враћена, не може бити предмет отуђивања, хипотеке или залоге, до правноснажног окончања поступка по захтеву за враћање.

Чланом 27. предвиђено је ступање на снагу Закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона биће обезбеђена средства у буџету Републике Србије почев од наредне 2017. године за финансијску подршку Републике Србије Савезу јеврејских општина у смислу члана 9. Закона којима је прописано да се укупан износ средстава на име финансијске подршке из буџета Републике Србије, опредељује на износ од 950.000 евра на нивоу календарске године, а на период од 25 година почев од 1.1.2017. године.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се овај закон донесе по хитном поступку, будући да би недоношење закона по хитном поступку могло да проузрокује штетне последице по остваривање права грађана.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство правде

2. Назив прописа

Предлог закона о отклањању последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих законских наследника

Draft Law on elimination of consequences of confiscation of heirless Holocaust victims property

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно са одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну садржину прописа,

Наслов VII. – Правосуђе, слобода и безбедност, у оквиру којег је члан 80 – Јачање институција и владавина права.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума,

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

Наслов VII. – Правосуђе, слобода и безбедност, у оквиру којег је члан 80 – Јачање институција и владавина права.

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

Место у структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске Уније: 3.23.Правосуђе и и основна права 3.23.3. Основна права, Право на својину-реституцију

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

- Не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност Предлога закона о отклањању последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих законских наследника

5. Ако не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност треба образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе Директиве).

- Не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност Предлога закона о отклањању последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих законских наследника

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

- Не

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

- Да, на енглески језик.

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

- У поступку припреме Нацрта закона о отклањању последица одузимања имовине жртвама холокауста које немају живих законских наследника није остварена сарадња са Европском комисијом. Имајући у виду материју овог прописа, за израду предметног акта није било неопходно остварити овај конкретни облик сарадње.